

Az Első Közép-európai Erdészeti Szaporítóanyag Kerekasztal rendezvény

Nyolc közép-európai ország csemetetermelőinek képviselői találkoztak 2025. október 8-án Fertőszéplakon, ahol az ágazat klímaváltozásra és a piaci változásokra adott lehetséges válaszairól egyeztettek. A magyarországi Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács (EESZT) kezdeményezésére létrejött eseményen a házigazdák mellett Románia, Szerbia, Horvátország, Ausztria, Csehország, Szlovákia és Lengyelország erdészeti csemetetermelői ismertették az ágazat jelenlegi helyzetét és az országukban várható trendeket.

„A csemetekertek az erdők bölcsői. Az a célunk, hogy olyan szaporítóanyag kerüljön a hazai piacokra, amelyből 30–50 év múlva a gyermekeink és unokáink számára fontos ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó erdők válhatnak. A magyar erdők fenntartásában a legnagyobb kihívás a klímaváltozás, amely nincs tekintettel az országhatárokon. A Terméktanács azért vállalt úttörő szerepet, és kezdeményezett egy közép-európai találkozót, mert a környezeti változásokhoz való alkalmazkodás egyik kulcsának a hasonló adottságok között élők együttműködését tartjuk” – mondta el a találkozónál kapcsolatban Kárpáti Béla, a szervező Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács elnöke.

Az együttműködés fontosságának megítélését jelzi, hogy minden meghívott szervezet aktívan részt vett a tanácskozáson.

A klímaváltozás okozta hatások miatt az erdőállományok és így az erdőtelepítők mindegyik országban olyan problémákkal szembesülnek, amelyek nemcsak gazdasági negatív következményekkel járnak a termelők számára, hanem ökológiai és biológiai kihívásokat is jelentenek.

Amíg a döntéshozók is keresik a jogi megoldásokat a problémákra – például a szaporítóanyag-forgalmazás kérdéseire –, addig a régió erdészeti csemetetermelői aktív összefogásról és közös felépítésről döntöttek, hiszen termelésük és így piacaik egyre inkább összekapcsolódnak, és erősen hatnak egymásra.

Az egész térségben megtapasztalt környezeti változások, a klímaváltozás okozta természeti katasztrófák, az idegenhonos inváziós károsítók megjelenése mind olyan hatásokat eredményeznek, amelyek bizonyítják, hogy az országhatároknak nincsen jelentőségük ezekben a kérdésekben.

A régió erdészeinek, erdészeti csemetetermelőinek össze kell fogniuk, közös megoldási javaslatokat kell kidolgozniuk és a döntéshozók elé vinniük a jövő erdői védelme érdekében – alakult ki az egységes vélemény a megbeszélésen.

A találkozón elhangzottak megmutatták, hogy a környező országok mind igyekeznek alkalmazkodni a változásokhoz. Lengyelországban és Romániában komoly infrastrukturális fejlesztéseket hajtanak végre európai uniós és nemzeti támogatások felhasználásával.

Az a céljuk, hogy az eddigi alapanyag-ellátó helyzethez képest növeljék a helyben hozzáadott értéket, és például a tölgyfák export helyett a jövőben már előnevelt facsemetét vigyenek a közös piacra.

Csehországban és Szlovákiában a helyi jogszabály-módosítások miatt várható csemete-túltermelésre készülnek, amit a szűkárallal érintett lucfenyvesek kitermelésének csökkenése és az ott felhasznált csemetemennyiség csökkenése is erősít.

Ugyancsak Csehországban egyre nő a burkolt gyökérzetű csemetét előállító technológia jelentősége, melynek magyarországi bevezetésére már együttműködést indítottak az EESZT-vel egy Interreg pályázat keretében.

Több ország delegáltjai jelezték törekvésüket, hogy részt vegyenek a jogszabály-előkészítésben és az ágazati, valamint a klímastratégiák kidolgozásában, mivel általános problémának érzik, hogy nem a szakmai és termelő ágazatok véleménye jelenik meg ezeken a területeken, pedig a problémák megoldása alapvetően rajtuk múlik.

„Az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács aktívan részt vesz a hazai erdészeti klímaadaptációs stratégia kidolgozásában, hiszen a hazai erdők alkalmazkodásának egyik kardinális kérdése a megfelelő minőségű szaporítóanyag megléte a jövő erdőültetési számára. Arra törekszünk, hogy a jövőben ezt az érdekvédelmi munkát a térségbeli országok szakmai szervezeteivel szorosabb együttműködésben folytassuk. Ennek első lépése a most megvalósított kerekasztal-beszélgetés, melynek következő állomására várhatóan több ország részvételével jövőre az első félévben kerül sor” – foglalta össze Kárpáti Béla.

Forrás és kép: EESZT

Megjelent a „Magyarország erdeinek összefoglaló adatai 2024” című kiadvány

Az Agrárminisztérium Erdőrendezési Főosztálya az idei évben is elkészítette a Magyarország erdeinek összefoglaló adatai című kiadványt, amely hazánk erdeinek legfontosabb, friss statisztikai mutatóit tartalmazza. A kiadvány alapját az Országos Erdőállomány Adattár, valamint az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program adatai képezik.

Az évente megjelenő leporelló évek óta egységes felépítésben és tartalommal mutatja be az erdészeti adatokat, ezzel segítve a szakmai közönséget a változások pontos nyomon követésében.

A legfrissebb adatokat tartalmazó kiadványt az idei évben ismét, az *Erdészeti Lapok* mellékleteként is eljuttatjuk az olvasóhoz.

A kiadvány digitálisan letölthető változata és további alapvető éves és idősoros

erdészeti statisztikák a minisztérium szakfőosztályának honlapjáról, az alábbi címen érhetők el: https://foldalap.am.gov.hu/Magyarorszag_erdeivel_kapcsolatos_adatok_news_513

Bővült továbbá az erdészeti leporellók archívuma is: a honlapon immár elérhetők azok a korábbi kiadványok, amelyek eddig csak nyomtatott formában jelentek meg.

Forrás: **AM Erdőrendezési Főosztály**

Tartamkísérleti hálózat legújabb faterméstani eredményei

Az erdőnevelési és fatermési kutatásokban csak hosszú ideig tartó, jól szervezett és megalapozott munkával lehet célt érni. Ezen feladat legújabb eredményeiről számol be **Kollár Tamás és Rédei Károly** a *Parametrikus fatermési táblák* című összefoglaló munkájában.

Dr. Kollár Tamás tudományos főmunkatárs már több mint 10 éve vezeti a SOE ERTI tartamkísérleti hálózat fenntartását és értékelését végző csoport munkáját, dr. Rédei Károly nyugalmazott tudományos tanácsadó, egyetemi tanár pedig, mint az akác és hazai nyár fajok csoport nemzetközi hírű szakértője, évtizedek kutatói tapasztalatával járult hozzá a könyv létrejöttéhez.

Az országos léptékű, hosszú lejáratú erdészeti tartamkísérleti hálózatot 1962-ben alapították *Solymos Rezső* irányításával. A Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézete jelenleg is fenntartja a hálózatot, és folyamatosan végez benne adatfelvételezéseket.

A munka nagyságát érzékelteti, hogy mintegy 3000 parcella 11 000 felvétele készült el az elmúlt évek során. Gyűjteményes formában utoljára *több mint 50 évvel ezelőtt, 1974-ben* adták ki a *Fatömegszámítási táblázatok* második, átdolgozott kiadásának mellékleteként az addig készült első generációs fatermési táblákat, melyek a tartamkísérletek első 10 évi felvételeiből készültek.

A fatermési táblák fontosságát jelzi, hogy nagyrészt ezen eredmények alapján történik hazánk erdeinek fatermési táblás becslése. Ezt a munkát kívánjuk pontosítani a könyvben bemutatott eredményekkel.

Az 1962 óta eltelt hat évtized felhalmozott adattömege, összegyűjtött tudása alapján készültek el a legfontosabb lombos fafajokból, mint a *bükk, tölgyek, cser, gyertyán, kőrisek* a legújabb, harmadik generációs fatermési táblák.

Ezeket egészítették ki a szerzők a Magyarországon régebben megjelent korábbi első és második generációs nevezett táblák részletes elemzésével, újradigitalizálásával és parametrizálásával, ezáltal Magyarország teljes erdőterületére és fafajaira használható korszerű fatermési modelleket adnak át, egységes szerkezetben.

A szerzők ennek során 56 fejezetben tárgyalják a magyarországi erdők becsléséhez nélkülözhetetlen fatermési táblákat 21 fafajcsoportra bontva, megjelenésük szerinti időrendben.

Reméljük, hogy a közzétett eredmények segítik a gyakorlatban dolgozó kollegákat, mert biztosak vagyunk abban, hogy a mai korban is van igény olyan szakmai útmutatásokra, amelyek számukra egyszerű eligazítást adnak az erdőműveléssel és az erdők fatermésének meghatározásával foglalkozók számára.

A könyvet ingyenesen tesszük elérhetővé a *Soproni Egyetem Erdészeti Tudományos Intézet állomásain, Sárváron, Sopronban, Mátrafüreden, Püspökkladányban vagy Budapesten.*

A TKP2021-NKTA-43 azonosítószámú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NKTA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Borovics Attila főigazgató, SOE ERTI

A városkörnyéki erdők gyérítési stratégiái a Mediterráneumban

A mediterrán térségben található, városkörnyéki ültetvények gyakran leromlott állapotban vannak az emberi beavatkozás hiánya és az éghajlatváltozás következtében, ami az ökoszisztéma-szolgáltatások és a biológiai sokféleség csökkenéséhez vezet. Ez a tanulmány azt vizsgálja, hogy különböző gyérítési módszerek miként befolyásolják a szénmegkötést és a fák stabilitását egy leromlott állapotú, városkörnyéki faültetvényben, az olasz Appennineken, hat évvel a gyérítés elvégzése után.

Három kezelést hasonlítottak össze: (a) mérsékelt alsó szintű gyérítést (~25% biomassza), amely a tipikus gyakorlatot képviseli; (b) intenzív, szelektív gyérítést (~35% biomassza) mint innovatív megközelítést; (c) beavatkozás nélküli kontrollterületet.

Helyspecifikus, valós adatokkal kalibrált növedékmodellek alapján becsülték meg az egyes kezelések esetében a szénkészlet helyreállításának időtartamát. Az eredmények azt mutatták, hogy mindkét gyérítési módszer növelte a szénmegkötést az idő előrehaladtával. Az innovatív gyérítés éves szénmegkötési rátája 7%-kal magasabb volt, mint a hagyományos gyérítésé, és 8%-kal haladta meg a kontrollterület értékét.

A becsült „megtérülési” idők (amíg a kivágott fa mennyiségét újra visszanyerik) a következők voltak: 9 év mindkét gyérítési módszer esetében; 10 év, amíg az innovatív gyérítés meghaladja a hagyományosat; 17 év, amíg az innovatív gyérítés felülmúlja a kontrollt; és 24 év, amíg a hagyományos gyérítés felülmúlja a kontrollt. Ezenfelül a fák mechanikai

stabilitása mindkét gyérítési módszernél jelentősen javult két év után, és további javulás volt megfigyelhető az innovatív gyérítés esetében hat év elteltével.

Ezek az eredmények azt sugallják, hogy a szelektív gyérítés felgyorsíthatja az erdő regenerációját és növelheti a szénmegkötést, különösen a nagy törzsszámú területeken, ahol csökkentheti a fapusztulás és a holtfa-felhalmozódás negatív hatásait. Ugyanakkor gondos tervezésre van szükség a rövid távú stabilitási problémák mérséklésére, különösen nehéz környezeti feltételek mellett (például széles területeken vagy meredek lejtőkön).

Az erdőgazdálkodási stratégiáknak ezért arra kell törekedniük, hogy egyensúlyt teremtsenek a növekedés, a szénraktározás és a fák stabilitása között, figyelembe véve a hosszú távú fenntarthatóságot és a helyi környezeti feltételeket.

Az eredeti közlemény: Chiavetta, U., Cantiani, P. How different thinning can improve carbon sequestration, carbon stock and mechanical stability in peri-urban mixed forest stands: a study case in Mediterranean environment. *J. For. Res.* 36, 111 (2025). <https://doi.org/10.1007/s11676-025-01905-z>

Fragmentált erdők, elszigetelt taplógombák

Az erdőgazdálkodás Svédország északi (boreális) részén jelentősen megváltoztatta a tájat, csökkentette az idős erdők kiterjedését, miközben a fiatalabb, kezelt állományok arányának növekedését segítette elő.

A szaproxilofág (elhalt faanyagot fogyasztó) taplógombák közvetlen versenyben állnak az erdőgazdálkodással az erőforrásokért, és fajgazdagságuk jelentősen visszaesett. Ezek a gombák kulcsszerepet játszanak az elhalt faanyag lebontásában, fennmaradásuk pedig a megfelelő élőhelyminőségtől, az élőhelyek egymásba kapcsolódásától és a folyamatos faanyag-ellátottságtól függ.

A tanulmányban azt vizsgálták, hogy a fatörzs-, állomány- és tájszintű tényezők miként befolyásolják a szaproxilofág taplógombák fajgazdagságát és közösségi összetételét Svédország boreális régiójának déli részén, 26 „erdészeti kulcsélőhelyen” (WKH – *Woodland Key Habitat*). Összesen 1263 lucfenyő (*Picea abies*) holtfán vették fel a taplógombák termőtesteit, és felmérték a faállományok szerkezetét is. A GIS (Föld-

rajzi Információs Rendszer) segítségével becsülték meg a lucfenyő állományok mennyiségét és minőségét 0,5, 5 és 15 km-es léptékben, beleértve a kapcsolódásokat a nagyobb, magas minőségű élőhelyfoltokkal is.

A helyi tényezők – különösen a holtfa mennyisége és korhadási foka – erősen befolyásolták a gombafajok gazdagságát. A tájszintű hatások gyengébbek voltak, valószínűleg a környező homogén és leromlott erdőrészek miatt. Ugyanakkor a taplógombák fajgazdagsága nőtt a jó minőségű erdők arányával 15 km-es léptékben, míg az 5 km-es léptékben a közepes minőségű erdők negatív hatást mutattak.

A vörös listás fajok gazdagsága erős keleti irányú gradienst mutatott, ami feltehetően a múltbeli erdőgazdálkodási gyakorlatot és a kedvezőtlen hatásokat

tükrözi. A faji összetétel és gyakoriság mintázatai összhangban voltak ezekkel a trendekkel, továbbá a közeli erdők mennyisége és minősége is közvetlenül hatott rájuk. A kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy a táj szerkezete számít ugyan, de erősen kontextusfüggő. A vizsgált, intenzíven kezelt régióban a jó minőségű foltok, mint például a kulcsélőhelyek (WKH), túl elszigeteltek, így a helyi feltételek maradnak a gombák fennmaradásának elsődleges meghatározói. A hatékony természetvédelmi stratégiákhoz elengedhetetlen a tájszintű megközelítés integrálása, beleértve a magas természeti értékű erdők azonosítását és védelmét is.

Az eredeti közlemény: Atrina A. et al. Fragmented forests, isolated fungi: Saproxylic polypores in boreal woodland key habitats. *Forest Ecology and Management*, Vol. 596 (2025). <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2025.123065>

Referálta: Kaszab Fruzsina/OEE